

REGERINGSRÄTTENS

BESLUT

Mål nr

5189-5190-03

meddelat i Stockholm den 1 juli 2004

SÖKANDE

1. Thomas Allgén
2. Teet Härm

Ombud för båda

Professor emeritus Anders Agell

SAKEN

Resning

BAKGRUND

Legitimerade läkarna Thomas Allgén och Teet Härm åtalades vid Stockholms tingsrätt för bl.a. mord på Catrine da Costa. Tingsrätten ogillade åtalen enligt dom den 8 juli 1988. Tingsrätten uttalade dock i sina domskäl att det var ställt utom allt rimligt tvivel att Thomas Allgén och Teet Härm tillsammans styckat Catrine da Costas kropp under pingsthelgen 1984 eller i anslutning till denna helg. Tingsrätten tillade att styckningen var att betrakta som brott mot griftefrid men att åklagaren inte väckt åtal för denna gärning, för vilken preskription inträtt sommaren 1986.

Postadress	Besöksadress	Expeditionstid	Telefon	
Box 2293	Birger Jaris torg 5	09.00 - 12.00	08-617 62	00
103 17 Stockholm	Stockholm	13.00 - 15.00	Telefax	
			08-617 62	58

Thomas Allgén och Teet Härm överklagade tingsrättens dom och yrkade att det av tingsrätten gjorda uttalandet skulle undanröjas. Svea hovrätt avvisade enligt beslut den 30 september 1988 deras överklagande eftersom endast en domstols beslut men inte dess domskäl kan överklagas. Högsta domstolen fann enligt beslut den 12 januari 1989 inte skäl att meddela prövningstillstånd, till följd varav hovrättens domslut skulle stå fast.

Sedan Thomas Allgén och Teet Härm ansökt om resning och klagat över domvilla beträffande hovrättens beslut att avvisa deras överklagande av tingsrättens dom beslutade Högsta domstolen den 24 oktober 2000 att avslå deras resningsansökan och klagan över domvilla. Svea hovrätt avslog enligt beslut den 16 februari 2001 deras motsvarande talan beträffande tingsrättens dom.

Under återopande av vad Stockholms tingsrätt i sin dom anförde om brott mot griftefrid begärde Socialstyrelsen hos Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd att Thomas Allgéns och Teet Härurs legitimationer som läkare skulle återkallas. Ansvarsnämnden biföll enligt beslut den 23 maj 1989 styrelsens yrkande och uttalade att Thomas Allgén och Teet Härm genom vad som framgick av handlingarna i målet måste anses ha undergrävt den tillit allmänheten har rätt att hysa till en legitimerad yrkesutövare och att de därigenom visat sig uppenbart olämpliga att utöva läkaryrket.

Thomas Allgén och Teet Härm överklagade ansvarsnämndens beslut hos Kammarrätten i Stockholm. Kammarrätten undanröjde i dom den 6 oktober 1989 beslutet och uttalade att den av Socialstyrelsen återopade tingsrättsdomen inte utgjorde tillräcklig grund för en självständig och allsidig prövning och utvärdering av skuldfrågan i målet om återkallelse av legitimation. Enligt kammarrätten kunde Socialstyrelsen med sin anmälan och vad som därvid återopats inte anses ha visat att skäl förelåg att frånta Thomas Allgén och Teet Härm legitimationen som läkare.

Socialstyrelsen överklagade till Regeringsrätten. Enligt beslut den 11 juni 1990 upphävde Regeringsrätten kammarrättens dom och återförvisade målet till kammarrätten för fortsatt handläggning. I sitt återförvisningsbeslut anförde Regeringsrätten bl.a. att styckningen, som den beskrivits i ett av professor Jovan Rajs den 23 november 1984 undertecknat obduktionsutlåtande, innefattade en sådan gärning att den - om den begåtts av legitimerade läkare - skulle föranleda återkallelse av deras legitimationer. I fråga om kravet på bevisning för att Thomas Allgén och Teet Härm styckat Catrine da Costas kropp fann Regeringsrätten att det

inte fanns skäl att ställa lägre krav än som skulle ha gjorts i ett mål om åtal för styckningen. Regeringsrätten erinrade också om att rätten enligt 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL, skall tillse att ett mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver samt uttalade att denna s.k. officialprövningsprincip innebär att domstolen har huvudansvaret för utredningen och skall eftersträva en allsidig överblick över alla på målet inverkan förhållanden.

Kammarrätten höll muntlig förhandling i målet varvid såväl Thomas Allgén och Teet Härm som ett flertal vittnen och sakkunniga hördes. Kammarrätten lämnade i dom den 31 maj 1991 (mål nr 3938-3939-1990) överklagandena av ansvarsnämndens återkallelsebeslut utan bifall. Kammarrätten fann att inte något enskilt bevis band Thomas Allgén och Teet Härm vid styckningen men att en sammanvägning av bevismaterialet gav till resultat att Thomas Allgén måste anses bunden vid att ha utfört styckningen tillsammans med annan person och att det var ställt utom allt rimligt tvivel att Teet Härm var den person som utfört styckningen tillsammans med honom.

Thomas Allgén och Teet Härm överklagade hos Regeringsrätten som den 6 februari 1992 beslutade att inte meddela prövningstillstånd. Kammarrättens dom stod därigenom fast.

Thomas Allgén och Teet Härm ansökte år 1999 om resning hos Regeringsrätten och yrkade att de skulle få tillbaka sina läkarlegitimationer. Till stöd för sina yrkanden anförde de att läkarlegitimationerna hade återkallats på felaktiga grunder. De vidhöll att ingen av dem styckat Catrine da Costas kropp under pingsthelgen 1984 eller i anslutning till denna helg samt att Catrine da Costa levde den 13 juni och troligtvis även den 14 juni 1984. Som skäl för resning åberopade de dels att det vid handläggningen i kammarrätten och i Regeringsrätten begåtts rättegångsfel av skilda slag, dels att det tillkommit ny bevisning och nya omständigheter som sannolikt skulle ha lett till en annan utgång om de förebragts tidigare samt att det i vart fall av det nya materialet inte kunde anses uteslutet att en prövning på grundval därav skulle ha lett till en annan utgång. I beslut den 30 maj 2001 (mål nr 8343-8344-1999) avslog Regeringsrätten ansökningen.

YRKANDEN M.M.

Thomas Allgén och Teet Härm ansöker ånyo om resning och yrkar att Regeringsrätten undanröjer Kammarrättens i Stockholm dom den

31 maj 1991 samt att Regeringsrätten utan återförvisning av målet till kammarrätten beslutar att läkarlegitimationerna skall återlämnas till dem.

Som grund för resningsansökan åberopar de 37 b § FPL tolkad med beaktande av 58 kap. 2 § rättegångsbalken om resning i brottmål till förmån för den tilltalade. De anför bl.a. att det i detta speciella fall är fråga om resning i ett mål där det från början uppställts samma krav på bevisning för fällande dom som skulle ha gällt i ett brottmål. Konsekvensen blir att kravet på "synnerliga skäl" för resning enligt 37 b § FPL bör ges ett innehåll som överensstämmer med förutsättningarna för resning i brottmål till förmån för den tilltalade. - Som nya omständigheter och bevis åberopas en kombination av numera kända sakförhållanden och svagheter i enskilda bevis vilka lagts till grund för kammarrättens dom. Till stöd för sin talan har de ingivit ett omfattande material i vilket anförs bl.a. följande. Till de nya omständigheterna hör att Catrine da Costa, enligt uppgifter från bl.a. Ragnar Lindgren, levde åtminstone ett par dagar efter pingsthelgen 1984. Det förhållandet att Catrine da Costa måste antas ha varit i livet efter pingsthelgen gör det särskilt osannolikt att Thomas Allgén och Teet Härm skulle ha kunnat stycka kroppen. Därtill kommer att kammarrätten inte kunnat sätta tilltro till "barnets berättelse", dvs. att Thomas Allgéns ett och ett halvt år gamla dotter under pingsten (sannolikt på annandagen) och på rättsläkarstationen skulle ha bevittnat hur läkarna tillsammans styckat Catrine da Costas döda kropp. Då "barnets berättelse" bortfaller saknas också rimlig grund för antagandet att styckningen skulle ha skett på rättsläkarstationen och att den skulle ha fotograferats. Detta får också till följd att vittnesmålet av "damen med hunden" blir orimligt. Polisens vittneskonfrontationer med "fotohandlarparet" var bristfälliga och måste leda till att deras utpekanden av Thomas Allgén underkänns. Kritik kan på motsvarande sätt riktas mot "jägmästarens" identifikation av Thomas Allgén. Det finns anledning att understryka att "fotohandlarparet" anmälde sina iakttagelser till polisen först i november 1987, "damen med hunden" först i januari 1988 och "jägmästaren" först i juni 1988. Det är klart att nämnda vittnens identifikationer av personer som de skulle ha sett en enda gång sommaren 1984 måste betraktas med stor skepsis. Det finns även andra betydande svagheter i bevisningen som talar för att resning bör beviljas i målet.

Socialstyrelsen, som beretts tillfälle att yttra sig över resningsansökningen, finner inte skäl att biträda denna samt anför bl.a. följande. Uppgifterna i de förhör som sökandena åberopar och som inte redovisats i förundersökningprotokollet är i dag, närmare 20 år efteråt, omöjliga att närmare kontrollera eller bedöma sanningshalten i. Den kritik som

sökandena riktar mot kammarrättens bevisvärdering - och därmed också indirekt mot tingsrättens bevisvärdering - grundar sig väsentligen på det undersökningsmaterial som fanns tillgängligt 1991 och framstår som en överprövning av nära nog ordinär karaktär.

Regeringsrätten beslutade den 4 november 2003 att avslå en begäran av sökandena om muntlig förhandling inför avgörandet av frågan om det föreligger förutsättningar för resning.

Sökandena har därefter ånyo begärt muntlig förhandling.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten finner inte skäl att hålla muntlig förhandling i målet.

Frågan gäller resning i ett förvaltningsmål angående återkallelse av läkarlegitimationer. Denna fråga skall, som konstaterats vid Regeringsrättens prövning av sökandenas tidigare resningsansökan, bedömas enligt 37 b § FPL. Enligt nämnda bestämmelse får resning beviljas i mål eller ärende om det på grund av något särskilt förhållande finns synnerliga skäl att pröva saken på nytt.

Som Regeringsrätten anfört i det tidigare resningsmålet följer av resningsförfarandets karaktär av extraordinärt rättsmedel att grund för resning inte föreligger med mindre än att det i resningsmålet framkommer omständigheter som ändrar bilden i sådan omfattning att en överprövning av ärendet måste anses motiverad eller det annars finns anledning att anta att den prövande myndigheten eller domstolen vid sin bedömning gått klart utöver vad som framstår som riktigt. Utan en sådan restriktivitet vid tillämpningen av resningsinstitutet skulle det komma att framstå som en överprövning av nära nog ordinär karaktär (jfr SOU 1992:138 s. 101 ff. och prop. 1994/95:27 s. 175).

Det ankommer i ett resningsmål på sökandena att visa att det finns skäl för resning. Huvuddelen av de omständigheter och bevis som nu åberopas som nya har tidigare varit kända och föremål för prövning både av kammarrätten och av Regeringsrätten. När det gäller Ragnar Lindgrens uppgifter kan konstateras att Regeringsrätten tagit ställning till dessa redan i det tidigare resningsmålet. Övriga åberopade omständigheter eller bevis ger inte någon säker grund för antagandet att de, om de varit kända vid prövningen i kammarrätten eller i Regeringsrätten, skulle ha lett till att domstolen kommit till en annan utgång. Enbart den omständigheten

att det kan ha funnits utrymme för skilda bedömningar i legitimationsärendet innebär inte att det föreligger förutsättningar för resning. Vad sökandena anfört om tolkningen av 37 b § FPL föranleder inte till annan bedömning.

Regeringsrätten finner således att sökandena inte har visat att det på grund av ny bevisning eller nya omständigheter finns synnerliga skäl att pröva saken på nytt. Då det inte heller i övrigt anförts eller framkommit något som utgör skäl för resning kan ansökningen inte bifallas.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten avslår yrkandet om muntlig förhandling.

Regeringsrätten avslår ansökningen om resning.

Susanne Billum

Stefan Ersson

Carina Stävberg

Rune Hedin

Föredragande regeringsrättssekreterare

Avdelning II

Föredraget 2004-06-02